

Volodymyr Mishchenko, Doctor of Economic Sciences, Professor
Svitlana Mishchenko, Doctor of Economic Sciences, Professor
Ivan Franko National University of Lviv
Lviv, Ukraine

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-242-5-4>

LOCALIZATION REQUIREMENTS ON THE ACTIVITIES OF INTERNATIONAL COMPANIES

ВПЛИВ ВИМОГ ДО ЛОКАЛІЗАЦІЇ ДАНИХ НА ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ КОМПАНІЙ

У сучасних умовах цифрової трансформації світової економіки суттєво зростає потреба в обміні даними, перш за все, з комерційною метою, а також відбувається постійне збільшення обсягів транс-кордонних потоків даних. Це обумовлено тим, що інформація та дані стали для міжнародних компаній важливим нематеріальним активом, монетизація якого в процесі обміну та використання постійно зростає. Найбільш активно обмін даними відбувається в таких галузях і сферах діяльності як промисловість, сільське господарство, торгівля, транспорт, інформація та комунікації, фінансова, страхова та науково-технічна діяльність, освіта, охорона здоров'я та захист навколишнього середовища [1, с. 78].

До останнього часу в світовій практиці чітко прослідковувалась тенденція до розширення транскордонного обміну даними шляхом розроблення та підтримки міждержавних домовленостей, угод і механізмів передачі даних, яких сьогодні вже нараховується більше сотні. Однак упродовж кількох років набула поширення протилежна тенденція, яка характеризується запровадженням у багатьох країнах правил або вимог щодо локалізації даних, особливо персональних, які забороняють або обмежують їх передачу за кордон, що суттєво знижує рівень відкритості, доступності та використання даних з комерційною метою [2, с. 46; 3, с. 94; 4, с. 18].

Більшість країн пояснюють запровадження правил локалізації даних необхідністю підтримки національної безпеки, посилення конфіденційності та захисту персональних даних громадян, попередження кіберзлочинності, сприяння розвитку національних ринків, зокрема, ІТ-сектору тощо [5, с. 97; 6, с. 425; 7, с. 15].

Головними методами та інструментами, які використовують країни для забезпечення локалізації даних, є такі:

1) Заборона експорту даних і встановлення вимог щодо їх оброблення та зберігання виключно в межах країни походження. Найчастіше за все такі заборони стосуються даних про критично важливі сектори економіки або об'єкти критичної інфраструктури. Наприклад, відповідно до Загального регламенту ЄС щодо захисту даних (GDPR) у країнах Європейського Союзу запроваджено обмеження на передачу персональних даних у треті країни. В Індії іноземні платіжні системи зобов'язані зберігати платіжні дані своїх клієнтів виключно в межах країни, використовуючи індійську ІТ-інфраструктуру.

2) Обмеження на експорт даних з метою їх подальшого оброблення шляхом надання дозволу лише на переміщення їхніх копій. При цьому оригінали баз даних повинні зберігатися в країні походження з використанням національних ІТ-систем та ІТ-інфраструктури (Індія, Індонезія, Малайзія).

3) Запровадження дозвільних вимог: компанії повинні отримати згоду від своїх клієнтів на передачу та використання їх персональних даних за кордоном (Бразилія, Аргентина).

4) Введення адміністративних або фінансових санкцій за порушення національних вимог щодо локалізації та використання даних. Наприклад, у 2021 р. Європейська Комісія за порушення правил GDPR накладла штрафні санкції на компанію Amazon у сумі 888 млн. дол. США [1, с. 76–78; 8, с. 197; 9, с. 62].

У зв'язку із обмеженнями на транскордонне переміщення, оброблення та використання даних у міжнародних компаній виникають складнощі, переважно, через те, що в різних країнах існують різні, а інколи й суперечливі, вимоги до локалізації. Окремі країни часто змінюють правила або нечітко їх викладають, що потребує часу та додаткових ресурсів, щоб урахувати нові вимоги у внутрішніх документах і технологічних рішеннях компаній. Виникають проблеми з технічною та технологічною сумісністю ІТ-архітектур та ІТ-систем міжнародних і місцевих компаній, які їх обслуговують. Жорсткі вимоги до локалізації часто змушують міжнародні компанії створювати для кожної країни, в якій вони працюють, окрему ІТ-інфраструктуру. Крім того, можуть виникати додаткові проблеми, пов'язані з необхідністю використання децентралізованих механізмів захисту від кіберзагроз [8, с. 198; 9, с. 67].

Запровадження правил локалізації даних, зазвичай, негативно впливає на результати діяльності міжнародних компаній, змушуючи їх збільшувати витрати, здійснювати додаткові інвестиції у матеріально-технічну базу та наймання місцевих працівників, посилювати IT-інфраструктуру, запроваджувати додаткові методи шифрування даних, системи ідентифікації та засоби контролю. Це створює перешкоди для масштабування діяльності компаній на різних регіональних ринках, що, в кінцевому підсумку, знижує рівень довіри клієнтів і рівень конкурентоспроможності. Крім того, через несвоєчасне або неповне виконання обмежувальних чи дозвільних процедур щодо локалізації даних компанії можуть наражатися на значні репутаційні та комплаєнс-ризиками [11, с. 31].

З метою запобігання ризикам, пов'язаним із запровадженням урядами додаткових вимог до локалізації даних, міжнародні компанії адаптують свої IT-системи і технології до вимог національного законодавства, розробляють технології «повторюваної локалізації», пропонують клієнтам персоналізований досвід щодо забезпечення конфіденційності та захисту даних.

Ураховуючи важливість проблеми транскордонної передачі даних, перспективи її розв'язання полягають у розробленні та схваленні міжнародних угод на основі прийняття єдиних взаємоузгоджених керівних принципів, правил і стандартів, які б регулювали транскордонний обмін даними як між окремими країнами, так і між інформаційними платформами та міжнародними компаніями [12, с. 41].

При цьому головна увага розробників таких правил і стандартів повинна бути зосереджена на збалансуванні інтересів всіх учасників ринку, зменшенні бар'єрів для використання даних, забезпеченні достатнього рівня їхньої відкритості та доступності з одночасною підтримкою конфіденційності та безпеки використання з урахуванням національних інтересів окремих країн.

Література:

1. Міщенко В.І. Стратегічне управління процесами цифрової трансформації економіки. *Економіка України*. 2022. № 1. С. 67–81. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.01.067>.
2. Mishchenko S., Naumenkova S., Mishchenko V., Ivanov V., Lysenko R. Growing discoordination between monetary and fiscal policies in Ukraine. *Banks and Bank Systems*. 2019. Vol. 14. Is. 2. P. 40–49. DOI: [https://doi.org/10.21511/bbs.14\(2\).2019.04](https://doi.org/10.21511/bbs.14(2).2019.04).
3. Буй Т. Г., Науменкова С. В. Використання структурованих цінних паперів для фінансування корпорацій в Україні. *Фінанси України*. 2010. № 2. С. 89–101.

4. Міщенко В. І. та ін. Санаційний банк – «бідж-банк» як механізм роботи з нежиттєздатними банками : монографія. Київ : УБС НБУ, 2011. 119 с.
5. Науменкова С. В., Мищенко С. В. Регулювання денежного обращения на основе использования методов и инструментов денежно-кредитной политики. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2013. № 6 (147). С. 66–72.
6. Міщенко В. І., Міщенко С. В. Удосконалення дії каналів трансмісійного механізму грошово-кредитної політики в Україні в умовах переходу до таргетування інфляції. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 1. С. 421–428.
7. Петріна А., Міщенко В. Міжнародний досвід реструктуризації банківської системи за участі держави. *Вісник НБУ*. 2011. № 4. С. 12–17.
8. Mishchenko S., Naumenkova S., Mishchenko V., Dorofiev D. Innovation risk management in financial institutions. *Investment Management and Financial Innovations*. 2021. Vol. 18. Is. 1. P. 190–202. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/imfi.18\(1\).2021.16/](http://dx.doi.org/10.21511/imfi.18(1).2021.16/)
9. Міщенко С. Сутність економічного капіталу та його роль у забезпеченні фінансової стійкості банку. *Вісник НБУ*. 2008. № 1. С. 58–64.
10. Міщенко В. І., Науменкова С. В. Організація ф'ючерсного валютного ринку. *Фінанси України*. 1998. № 10. С. 60–69.
11. Науменкова С. В., Міщенко В. І. Проблеми вдосконалення управління державними корпоративними правами. *Економіка України*. 2002. № 5. С. 29–36.
12. Міщенко В. І. Механізми регулювання обміну даними. *Причорноморські економічні студії*. 2022. № 75. С. 37–45. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.75-6>.